

KURSSIN ESITELMÄ

Kurssilla pidetään **esitelmä, joka esitetään muulle ryhmälle.**

Aiheena on ***sinua kiinnostava työpaikka TAI jatko-opiskelupaikka.*** Saat itse valita aiheen. Valitse se niin, että sinulla on paljon kerrottavaa. Esitelmän pitää kestää ainakin 3 minuuttia (opettaja katsoo ajan kellosta). Harjoittele sopivaa aikaa.

Esitelmät pidetään kurssin viimeisillä tunneilla.

Esitelmätehtävään kuuluu **toisen opiskelijan esitelmän arviointi.** Sinä annat palautetta toisen opiskelijan esityksestä ohjeen mukaan. Sinun pitää osata kuunnella tarkasti, ja kysyä kysymyksiä. Opettaja kertoo, ketä sinä arvioit.

ITSESTÄ KERTOMINEN

Puhumme näistä tunnilla. Kirjoita omat vastaukset!

1. Mikä sinun nimesi on? _____

2. Kuinka vanha sinä olet? _____

3. Mistä maasta olet kotoisin? _____

4. Minkä maalainen sinä olet? _____

5. Mitä kieltä sinä puhut? _____

6. Missä sinä asut? _____

7. Kun olit lapsi, oliko sinulla iso vai pieni perhe? _____

8. Onko sinulla siskoja tai veljiä? _____

9. Kuinka vanhoja sinun sisarukset ovat? _____

10. Vietätkö mieluummin aikaa perheen kanssa vai ystävien kanssa? _____

11. Millainen perhe sinulla on nyt? Onko sinulla omia lapsia? _____

12. Mistä sinä pidät? _____

13. Mitä sinä harrastat? _____

14. Onko sinulla lemmikkiä? _____

15. Mikä oli sinun toiveammatti, kun olit lapsi? _____

ARKIELÄMÄ: PERHE

Perhe

Tehtävä 1. Lue keskustelu ääneen.

- Hei.
- Hei. Onko sinulla perhe?
- Kyllä, minulla on iso perhe: vaimo Kaisa, tyttäret Helmi ja Anne ja poika Matti. Olemme tavallinen suomalainen perhe. Onko sinulla perhe?
- Minä en ole naimisissa. Asun vanhempieni kanssa. Meidän kanssa asuu myös isoveljeni Artur. Kuinka vanhoja sinun lapsesi ovat?
- Helmi on 12-vuotias, Anne on 8-vuotias ja Matti on vielä pieni. Matti on vasta 1,5 vuotta vanha.
- Käykö Kaisa työssä?
- Ei, hän on kotiäiti. Matti on vielä liian pieni päiväkotiin. Onko isoveljesi opiskelija vai työssä?
- Hän opiskelee historiaa yliopistossa.

Tehtävä 2. Kerro omasta perheestäsi mallin mukaan.

ARKIELÄMÄ: Oma koti ja asuminen

Puhumme näistä tunnilla. Kirjoita omat vastaukset!

1. Missä sinä asut? _____
2. Millaiset liikenneyhteydet kotiisi on? _____
3. Mitkä palvelut ovat lähellä sinun asuntoa? (koulu, kauppa, kuntosali, urheilupuisto....)

4. Kuinka kauan olet asunut sinun nykyisessä asunnossa? _____
5. Asutko vuokralla vai omistusasunnossa? _____
6. Kuinka monta huonetta asunnossa on? _____
7. Millaisessa kunnossa asunto on? _____
8. Millainen lattiamateriaali asunnossa on? Millaiset seinämateriaalit huoneissa on?

10. Onko asunnossa säilytystilaa? _____
11. Onko asunnossa sauna? _____
12. Onko asunnossa parveke? Millainen parveke on? _____
13. Missä kerroksessa asunto on? _____
14. Minä vuonna talo on rakennettu? _____
15. Onko talossa hissi? _____

Mielipiteitä asumisesta

Mitä mieltä olet? Lue väitteet ja mieti, mitä mieltä itse olet. Oletko samaa mieltä vai eri mieltä? Miksi?

1. Voin laittaa kaikki roskat samaan roskikseen. _____

2. Jos roskapussi haisee, voin laittaa sen yöksi rappukäytävään ja viedä vasta aamulla.

3. Tupakointi on jokaisen ihmisen oma asia ja parvekkeella saa tupakoida.

4. Lastenvaunuja saa säilyttää rappukäytävässä.

5. Kotona saa järjestää juhlat.

6. On tärkeää tuntea oman talon asukkaita ja tervehtiä naapureita.

7. Voin imuroida ja pestä pyykkiä mihin aikaan haluan.

8. Kesällä on mukavaa grillata ja viettää aikaa parvekkeella.

9. Oma asunto on parempi kuin vuokra-asunto.

Järjestyssäännöt

Katso oman kotitalosi rappukäytävästä talon järjestyssäännöt. Kirjoita säännöt tähän.

Katso sinun oman talon säännöt.

Mitä säännöissä sanotaan

- yörauhasta _____
- roskista _____
- tavaroiden säilyttämisestä _____
- siivoamisesta _____
- talon pihasta? _____

Ongelmia

Mitä teet seuraavissa ongelmatilanteissa? Vastaa kysymyksiin.

- Kello on 23. Naapurissa on juhlat ja sinä haluat nukkua. _____

- Huomaat kylpyhuoneen lattialla hyönteisiä. (hyönteinen)

- Joku heittää roskapussin ikkunasta pihalle ja roskat leviävät ympäri pihaa.

- Joku soittaa ovikelloa ja haluaa myydä sinulle jotakin.

- Joku jättää autonsa usein sinun parkkipaikallesi.

- Lapset leikkivät rappukäytävässä. He huutavat, ajelevat hissillä ja juoksevat rapuissa.

ARKIELÄMÄ JA ASIOINTI

Tässä on kuva kaupungista. Katso kuvaa ja lue tehtävät.

1. Kuvaile kaupunkia. Mitä paikkoja sinä näet? Millainen kaupunki on?
2. Missä sinä yleensä käyt usein kaupungilla?
3. Osaatko kysyä tietä? "Missä ... on?" tai "Miten pääsen torilta juna-asemalle?" Muista sanat:
oikealle – vasemmalle – suoraan – vieressä – lähellä – välissä – vastapäätä – takana – välissä – edessä
4. Mitä kulkuneuvoja näet kuvassa? Millä sinä matkustat usein? Mihin matkustat?
5. Mitä rakennuksia tässä kaupungissa on? Puuttuuko sieltä joku tärkeä paikka?
6. Onko kuvan kaupungissa jotakin, mitä sinun kotikaupungissa ei ole?

Asiointi kaupungilla

Olet kaverin kanssa kaupungilla. Valitse jokin paikka kaupungilla ja katso tehtävästä, mitä sinun pitää tehdä siinä paikassa. Kun olet kertonut asian, on sinun kaverin vuoro.

- bussipysäkki:** Kerro, mihin olet menossa ja millä bussilla.
Kysy, milloin seuraava bussi tulee.
- hotelli:** Haluat varata hotellihuoneen. Haluat kaksi yötä ja teitä on kaksi aikuista ja kaksi lasta. Tarvitset huoneen ensi kuussa.
Kysy, kuuluuko aamiainen huoneen hintaan.
- tori:** Mihin nainen torilla on menossa? Mitä hän on ostanut?
Mistä hän tulee? Kuka hän on? Mitä torilla myydään?
Käytkö usein torilla ostoksilla?
- juna-asema:** Osta meno-paluulippu ystäväsi luo.
- kahvila:** Haluat ostaa kupin kahvia ja palan kakkua.
Pyydä myös lasillinen vettä.
- kirjasto:** Kerro, että haluat lainata sanakirjan ja ettei sitä löytynyt hyllystä. Kysy, onko kirjastossa sanakirjaa ja pyydä, että kirjastonhoitaja varaa sen sinulle.
- korkeita kerrostaloja:** Millaisissa taloissa ihmiset asuvat sinun entisessä kotimaassa?
Ovatko talot korkeita vai matalia? Mistä talot on rakennettu?
- koulu:** Mitä sinä teit lapsena koulun pihalla, kun oli tauko?
- liikenne:** Millaista liikenne on Suomessa? Millaista liikenne on muualla maailmassa? Mikä on erilaista?
- linja-autoasema:** Mihin sinun kotikaupungista lähtee usein busseja?
Mistä voi keskustella linja-automatkalla tuntemattoman kanssa?
Mitä sanot aluksi?
- pankki:** Haluat tallettaa 200 euroa tilillesi. Mitä sanot?
- parturi-kampaamo:** Varaa itsellesi aika ja kerro, millaisen kampauksen haluat.

- kauppa:** Haluat vaihtaa ison paidan pienempään. Mitä sanot?
- polkupyörä:** Onko sinulla oma pyörä? Millainen se on? Miten paljon pyöräilet?
- puisto:** Nuori nainen ulkoiluttaa puistossa koiraa. Juttele hetki hänen kanssaan ja kysy hänen koirasta. Mikä rotu? Mikä nimi? Kuinka vanha?
- päiväkoti:** Kysy, miten lapsen päivä on mennyt. Kerro, että lapsesi tulee päiväkotiin vasta noin kello 11 ensi viikon maanantaina, koska hänellä on aamulla varattu aika hammaslääkärille.
- ravintola:** Haluat varata pöydän ensi lauantaiksi kuudelle hengelle. Kysy, olisiko mahdollista saada ikkunapöytä.
- sairaala:** Ystäväsi on saanut vauvan. Kysy, millä osastolla hän on, missä kerroksessa ja missä huoneessa. Mitä voit viedä äidille ja vauvalle lahjaksi?
- tavaratalo:** Milloin tavaratalo on auki?
- tehdas:** Millaisia tehtaita sinun kotikunnassa on? Mitä siellä valmistetaan?
- turistina:** Jos sinä olisit turisti, mitä sinä tekisit tässä kaupungissa? Mihin menisit?

Esimerkkejä keskusteluista (dialogeista) eri paikoissa

Matkatoimistossa

- Hei.
- Hei.
- Haluan matkustaa Espanjaan ja tulen kyselemään lentolippujen hintoja.
- Selvä. Milloin haluaisit matkustaa?
- Ensi kuussa.
- Ja miten pitkään olisit Espanjassa?
- Ajattelin olla noin kaksi viikkoa.
- Tarvitsetko majoituksen vai haluatko pelkät lennot?
- Vain lennot, meno ja paluu.
- Ok. Minä katson, mitä meiltä löytyy.
- Kiitos.

LENTOLIPPU
MAJOITUS
MATKUSTAA
MENO
MILLOIN
MITEN PITKÄÄN
PALUU

Pankissa

- Hei. Minä haluaisin avata pankkitilin.
- Selvä. Onko sinulla henkilöllisyystodistus mukana?
- Joo, tässä, ole hyvä.
- Kiitos. Haluatko ihan tavallisen käyttötilin?
- Joo, se on hyvä. Kuuluuko siihen pankkitunnukset, jos haluan maksaa laskuja kotona tietokoneelta?
- Kyllä kuuluu. Ja saat myös pankkikortin sekä sähköisen tiliotteen kerran kuussa.
- Kiva. Voinko heti tallettaa 100 euroa?
- Kyllä se onnistuu.

HENKILÖLLISYYS-
TODISTUS
KÄYTTÖTILI
LASKU
PANKKIKORTTI
PANKKITILI
PANKKI-
TUNNUKSET
TALLETAA
TILIOTE

Vaatekaupassa

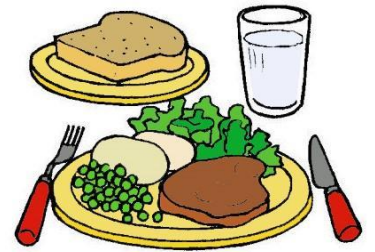
- Hei. Minä ostin tämän paidan viime viikolla, mutta se on liian pieni. Voinko vaihtaa sen?
- Onko sinulla kuitti tallella?
- On, tässä.
- Kyllä sinä voit vaihtaa sen. Minkä koon tarvitset?
- Haluan ällän (L). Tämä ämmä (M) oli pieni.
- Valitettavasti meillä on vain ässää (S).
- Ahaa. Voinko sitten palauttaa tämän ja ottaa jotakin muuta?
- Kyllä se sopii.

VAIHTAA
KUITTI
KOKO
L
M
S
PALAUTTAA

Keskusteluaiheena RUOKAILU: alkukysymykset

Mieti, mitä vastaat kysymyksiin.

Jutellaan tunnilla: vastasitteko samalla tavalla? Jos ette vastanneet samalla tavalla, miksi?

	Kyllä	Ei
1. Syön aamupalaa joka aamu.	☐	☐
2. Laitan ruokaa kotona joka päivä.	☐	☐
3. Juon vähintään litran vettä päivässä.	☐	☐
4. Syön paljon hedelmiä ja vihanneksia.	☐	☐
5. Kokeilen usein uusia ruokareseptejä.	☐	☐
6. Syön joka päivä ainakin yhden lämpimän aterian.	☐	☐
7. Kotikunnassani on hyviä ravintoloita.	☐	☐
8. Suomessa ruoka on kallista.	☐	☐
9. Kutsun usein ystäviä luokseni syömään.	☐	☐
10. Paras ruokajuoma on maito.	☐	☐

RUOKA Lisää kysymyksiä aiheesta ruoka.

Ymmärrätkö kysymykset? Osaatko vastata niihin? Puhumme näistä tunnilla.

Kirjoita omat vastaukset!

1. Mistä ruoasta sinä pidät? _____

2. Mitä sinä syöt aamupalaksi? _____

3. Mitä sinä syöt lounaaksi? _____

4. Mistä jälkiruoasta sinä pidät? _____

5. Minkä maalaisesta ruoasta sinä pidät? _____

6. Mistä juomasta sinä pidät? _____

7. Mikä on paras ateria, jonka olet syönyt? _____

8. Mitä ruokaa et suostu syömään? _____

9. Laitatko mieluummin itse ruokaa vai syötkö ulkona? _____

10. Syötkö yleensä ruokaa yksin vai yhdessä jonkun kanssa? _____

11. Voitko olla päivän ilman ruokaa? _____

12. Pidätkö pikaruoasta? _____

13. Oletko allerginen jollekin ruoalle? _____

14. Millaisia ruokia osaat tehdä? _____

15. Katsotko televisiosta ruokaohjelmia? _____

16. Millaista ruokaa Suomessa syödään? _____

17. Millaista ruokaa sinun kotimaassa syödään? _____

19. Pidätkö enemmän suomalaisesta vai sinun kotimaan ruoasta? Miksi?

Keskusteluaiheena URHEILU , alkukysymykset

Mieti, mitä vastaat kysymyksiin. Jutellaan tunnilla: vastasitteko samalla tavalla? Jos ette vastanneet samalla tavalla, miksi?

	Kyllä	Ei
1. Urheilu on paras harrastus.	☐	☐
2. Seuraan urheilua joka päivä.	☐	☐
3. Urheilijat saavat liian paljon palkkaa.	☐	☐
4. Televisiosta tulee liian vähän urheilua.	☐	☐
5. Jalkapallo on paras urheilulaji.	☐	☐
6. Urheilen paljon.	☐	☐
7. Urheilu on kallis harrastus.	☐	☐
8. On hyvä, että sekä naiset että miehet urheilevat.	☐	☐
9. Urheiluvaatteet ovat kalliita.	☐	☐
10. Ilman urheilua elämä on tylsää.	☐	☐

URHEILU Puhumme näistä tunnilla. Kirjoita omat vastaukset!

1. Seuraatko paljon urheilua? Jos et, niin miksi et? _____
2. Mikä urheilulaji kiinnostaa sinua? _____

3. Mitä joukkuetta sinä kannatat? Kuka on maailman paras urheilija? _____
4. Oletko käynyt katsomassa ottelua? Missä? Milloin? Millainen peli oli?

5. Mistä urheilulajista et pidä? Miksi? _____
6. Mitä urheilulajia haluaisit kokeilla? _____
7. Urheilitko sinä, kun olit lapsi? _____
8. Kumpaa teet mieluummin: urheilet vai katsot urheilua? _____
9. Kuinka usein luet urheilu-uutisia? _____
10. Seuraatko olympialaisia? _____
11. Mitä urheilulajia sinun kotimaassa harrastetaan? _____
12. Miksi monet ihmiset pitävät urheilusta? _____
13. Miksi jotkut ihmiset eivät ole kiinnostuneita urheilusta? _____
14. Minkä urheilulajin haluaisit oppia? _____
15. Miksi urheilijoilla on niin hyvät palkat? _____
16. Haluaisitko, että urheilu olisi sinun ammatti? _____
17. Onko joku urheilulaji, joka ei sovi naisille, tai joku laji, joka ei sovi miehille?

18. Mikä urheilulaji on vaarallinen? Miksi? _____
19. Miksi urheilu on tärkeää ihmisille? Mitä hyötyä urheilusta on? _____
20. Urheilevatko nuoret mielestäsi tarpeeksi? _____

Keskusteluaiheena MUOTI JA SHOPPAILU

Mieti, mitä vastaat kysymyksiin. Jutellaan tunnilla: vastasitteko samalla tavalla? Jos ette vastanneet samalla tavalla, miksi?

	Kyllä	Ei
1. Seuraan muotia.	☐	☐
2. Tykkään kierrellä kaupoissa ja katsoa vaatteita.	☐	☐
3. Suomessa kaikki vaatteet ovat kalliita.	☐	☐
4. Suomessa on hyviä vaatekauppoja.	☐	☐
5. Pidän värikkäistä vaatteista.	☐	☐
6. Käytän paljon asusteita (huiveja ja koruja).	☐	☐
7. Ompelen vaatteita itse.	☐	☐
8. Pidän kengistä ja laukuista.	☐	☐
9. Vaatteet kertovat ihmisestä.	☐	☐
10. Ihmiset miettivät liikaa, mitä pukea päälleen aamulla.	☐	☐

Keskusteluaiheena TYÖ JA OPISKELU

Puhumme näistä tunnilla. Kirjoita omat vastaukset!

1. Mikä oli sinun lempiaine koulussa? _____

2. Mitä kieliä sinä olet opiskellut koulussa? _____

3. Oliko sinulla hyviä kavereita koulussa lapsena? _____

4. Mitä sinä haluaisit opiskella? _____

5. Millainen on hyvä opettaja? _____

6. Millainen on hyvä oppilas? _____

7. Mikä on sinun toiveammatti nyt? _____

8. Mikä oli sinun haaveammatti lapsena? _____

9. Mitä työtä olet tehnyt kotimaassa? _____

10. Millainen työ on kivaa? _____

11. Millainen työ on tylsää? _____

12. Millainen työpaikka on hyvä? _____

13. Millaista työtä haluaisit tehdä tulevaisuudessa? _____

14. Mitä teit lapsena koulupäivän jälkeen? _____

15. Oliko sinulla lapsena lempiopettajaa? _____

16. Mitä mieltä sinä olet koulupuvusta? _____

17. Pitäisikö koulussa olla kouluruoka vai pitäisikö oppilaiden tuoda omat eväät?

18. Miten suomalainen koulu eroaa sinun kotimaan koulusta? _____

19. Millainen työkuulttuuri Suomessa on? _____

20 . Millainen työkuulttuuri sinun kotimaassa on? _____

AMMATTEJA

Muistatko, mitä ammatteja on? Kirjoita niitä mahdollisimman paljon tähän alle.

Opiskelusanastoa - sanat tulevat kokeeseen!

Ovatko sanat tuttuja?

- peruskoulu
- esikoulu 6-7, alakoulu 7-12 yläkoulu 13-15
- oppivelvollisuus

- toisen asteen koulutus 16-18 vuotias
- lukio
- ammattiopinnot: ammattikoulu
 - ammattitutkinto

- korkea-asteen koulutus: ammattikorkeakoulu (sairaanhoitaja) , yliopisto (lääkäri, opettaja, kieliä, historiaa)

- aikuiskoulutus
 - näyttötutkinto
- etäopiskelu

- työväenopisto

- pääsykoe
- haastattelu

- opintosuunnitelma
- työharjoittelu, työssä oppiminen
- tutkinto, tutkintotodistus

Seuraavalla sivulla on kerrottu, mitä sanat tarkoittavat. Lue teksti – ymmärrätkö? Jos et ymmärrä jotakin, kysy opettajalta.

Tietoa koulutuksesta ja opiskelusta Suomessa

Peruskoulu – perusopetus

Esiopetus eli koulunkäyntiin valmentava opetus on 6-vuotiaille lapsille.

Esiopetus (esikoulu) on päiväkodissa tai peruskoulussa.

Perusopetus kestää yhdeksän vuotta. **Oppivelvollisuuden** suorittaminen alkaa syyslukukauden alussa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai on suorittanut toisen asteen koulun.

Peruskoulun luokilla 1-6 (eli alakoulussa) opettajina toimivat luokanopettajat. Luokilla 7-9 (eli yläkoulussa) eri oppiaineissa on jokaisessa oma opettaja, ja jokaisella luokalla on luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja. Lisäksi peruskoulussa on erityisopettajia, jotka antavat erityisopetusta sitä tarvitseville oppilaille.

Toisen asteen koulutusta on lukiot ja ammatilliset oppilaitokset.

Lukio suoritetaan 2-4 vuodessa. Lukio antaa peruskoulua laajemmat mahdollisuudet jatko-opintoihin. Lukioon haetaan yhteisvalinnassa. Myös omassa maassa suoritettu peruskoulua vastaava koulutus antaa oikeuden hakemaan jatko-opintoihin Suomessa. Valintaperuste lukioon on opiskelijan aikaisempi koulumenestys.

Lukion jälkeen voi pyrkiä ammattikorkeakouluihin, korkeakouluihin ja yliopistoihin.

Ammatillisista oppilaitoksista voi pyrkiä ammattikorkeakouluihin.

Ammatillinen koulutus

Ammatilliseen oppilaitokseen voi hakea, jos on peruskoulun todistus. Jos kouluun hakee paljon ihmisiä, koulu ottaa ne, joilla on hyvä todistus. Joissakin kouluissa on myös kokeet. Joskus koulu katsoo, kuinka paljon hakijalla on työkokemusta. Maahanmuuttajat voivat mennä ensin valmistavaan koulutukseen, jossa opetetaan niitä asioita, joita ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan. Sen jälkeen on helpompi mennä opiskelemaan.

Ammatillisissa oppilaitoksissa on noin 75 erilaista ammatillista perustutkintoa, esimerkiksi autoala, hotelli- ja ravintola-ala, metalliala, puuala, sähköala jne. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelijat opiskelevat tavallisesti 3 vuotta ja heillä on paljon työssäoppimista.

Aikuiskoulutus ja jatkuva oppiminen

Nuoret ihmiset opiskelevat nuorisoasteen koulutuksessa. Aikuiset opiskelevat **aikuiskoulutuksessa**. Suomessa ihmiset opiskelevat paljon. Myös ne ihmiset, jotka ovat työssä, opiskelevat paljon. Työpaikalle tulee uudet koneet, tietokoneohjelmat ja niin edelleen. Tämän takia työntekijät opiskelevat uusia asioita. Myös vanhat ihmiset haluavat usein oppia uusia asioita, kuten vieraita kieliä.

Monet aikuiset ovat työssä monta vuotta ja heillä on paljon työkokemusta. Usein aikuisilla ei ole ammatillista koulutusta, mutta he osaavat ammatin. Tämän takia Suomessa voivat aikuiset

näyttää työpaikalla kokeessa, mitä he osaavat ja sen jälkeen he saavat todistuksen. Tämän nimi on **näyttötutkinto**.

Aikuisopiskelussa opiskelijat eivät ole koko ajan luokassa vaan he opiskelevat paljon esimerkiksi kotona itse. Opiskelu on silloin **etäopiskelua**. Opiskelussa on usein apuna tietokoneet.

Aikuiskoulutuksessa voi opiskella esimerkiksi uuden ammatin tai hakea lisäkoulutusta vanhaan ammattiin. Joskus opiskelu voi olla myös harrastusta, esimerkiksi **työväenopistossa** voi opiskella vierasta kieltä.

Työelämän sanastoa - sanat tulevat kokeeseen!

Ovatko sanat jo valmiiksi tuttuja?

- Palkkatyö
- Työsopimus
- Määräaikainen työ
- Työaika
- Kokoaikatyö
- Osa-aikatyö
- Ylityö
- Koeaika
- Vuosiloma
- Työterveyshuolto
- Esimies
- Palkkalaskelma
- Vero
- Verokortti
- Irtisanominen
- Irtisanoutuminen
- Työtodistus
- Työehtosopimus
- Ammattiliitto
- Työharjoittelu
- Työhakemus
- Ansioluettelo
- Työhaastattelu
- Pehdytys

Seuraavilta sivuilta voit lukea tarkemmin, mitä erilaiset työssäkäyntiin ja työnhakuun liittyvät sanat tarkoittavat.

Palkkatyö

Palkkatyö tarkoittaa työtä, josta työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa.

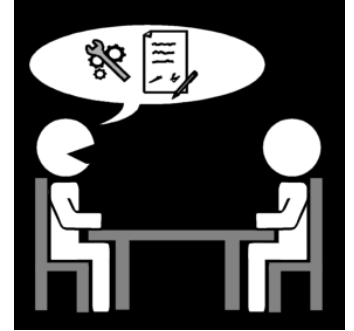
Palkkatyötä tekevä henkilö on työsuhteessa työnantajaan. Hän on tehnyt työnantajan kanssa työsopimuksen.

Työsopimus

Työsopimus on työntekijän ja työnantajan sopimus työhdoista.

Työsopimuksessa sovitaan esimerkiksi työntekijän työaika, työtehtävät, palkka ja lomat.

Työsopimuksen voi tehdä kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Työsopimus kannattaa aina tehdä kirjallisena.

Määräaikainen työ

Määräaikainen työ on tilapäistä ja väliaikaista työtä. Työ kestää vain sen ajan, joka työsopimuksessa lukee (esimerkiksi 1.3.2019 – 31.8.2020).

Työaika

Työaika on se aika, jonka työntekijä käyttää työntekoon. Työaika vaihtelee eri aloilla.

Kokoaikatyö

Työtä voi tehdä kokoaikaisesti tai osa-aikaisesti. Kokoaikainen työaika on noin 8 tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa. Kokoaikatyön pituus vaihtelee hieman eri aloilla.

Osa-aikatyö

Osa-aikatyön työaika on lyhempi kuin kokoaikatyössä.

Ylityö

Ylityö on työtä, jota työntekijä tekee varsinaisen työajan lisäksi. Työnantajan pitää maksaa ylityöstä korotettua palkkaa. Työntekijä ja työnantaja voivat myös sopia, että ylityön palkka vaihdetaan vapaa-aikaan. Työntekijä voi kieltäytyä ylityöstä eli sanoa että se ei käy.

Koeaika

Kun työntekijä aloittaa uudessa työssä, hänellä voi olla aluksi koeaika. Koeaikana työnantaja ja työntekijä voivat arvioida, ovatko he tyytyväisiä työhön. Koeaikana työnantaja ja työntekijä voivat purkaa työsopimuksen heti.

Vuosiloma

Vuosiloma tarkoittaa lomaa, joka kertyy työsuhteessa olevalle työntekijälle. Lomaa kertyy yleensä 2 tai 2,5 päivää kuukaudessa. Työntekijä saa vuosiloman ajalta palkkaa. Monilla työpaikoilla työntekijä saa myös lomarahaa, joka on noin puolet vuosiloman ajan palkasta.

Työterveyshuolto ("lääkäri")

Työterveyshuolto on terveydenhuoltoa, jonka työnantaja järjestää työntekijälle.

Esihenkilö ("pomo")

Esihenkilö on työnantajan edustaja. Esihenkilö johtaa ja valvoo työntekijän työtä. Esihenkilö myös opastaa ja neuvoo työntekijää. Esihenkilölle pitää ilmoittaa sairastumisesta ja muista poissaoloista.

Palkkalaskelma

Työntekijä saa palkkalaskelman aina, kun työnantaja maksaa hänelle palkan. Palkkalaskelma kertoo

- kuinka paljon palkkaa on maksettu
- milloin palkka on maksettu
- miltä ajalta palkka on maksettu
- kuinka paljon palkasta on maksettu veroa
- työnantajan maksamat eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut.

Vero

Työntekijä maksaa palkasta aina veroja. Verot maksetaan valtiolle ja kunnalle.

Verokortti

Verokortin tarvitsevat kaikki, jotka saavat palkkaa. Verovirasto lähettää vuoden alussa verokortin niille, joilla on tuloja. Verokortin voi myös pyytää verotoimistosta.

Työntekijä antaa verokortin työnantajalle. Verokorttiin on merkitty, kuinka paljon työntekijä maksaa veroa palkastaan. Työnantaja vähentää veron suoraan palkasta.

Irtisanominen (*sinun työpaikka sanoo, että sinun työ ei jatku*)

Jos työnantaja irtisanoo työntekijän, työsuhde loppuu. Irtisanomiseen täytyy aina olla lain mukainen peruste.

Irtisanoutuminen (*sinä itse et halua jatkaa työpaikassa*)

Kun työntekijä sanoo työsuhteen irti, sitä sanotaan irtisanoutumiseksi.

Työtodistus

Kun työntekijän työsuhde päättyy, hänellä on oikeus saada työnantajalta työtodistus.

Työtodistuksessa pitää kertoa

- työntekijän ja työnantajan nimi
- kuinka pitkään työ kesti
- mitä töitä työntekijä teki.

Työntekijä voi myös pyytää, että työtodistuksessa kerrotaan

- miksi työ päättyi
- miten työntekijä menestyi työssään.

Työehtosopimus

Työehtosopimuksessa sovitaan tietyn alan työehdoista. Työehtoja ovat esimerkiksi palkka, työaika ja lomat. Työehtosopimuksen tekevät työnantajien ja työntekijöiden järjestöt.

Työehtosopimuksen lyhenne on TES.

Ammattiliitto

Ammattiliitto on työntekijöiden etujen puolustaja. Ammattiliittoon kuuluu saman alan työntekijöitä.

Ammattiliitto tekee työehtosopimukset työnantajaliittojen kanssa. Ammattiliitto neuvottelee työsuhteen ehdoista työnantajan kanssa.

Työharjoittelu

Työharjoittelussa harjoitellaan työelämän taitoja. Työharjoittelu on työntekoa, joka lisää työntekijän ammattitaitoa. Työharjoittelusta voi saada palkkaa, työttömälle tarkoitettua työmarkkinatukea tai se voi olla palkatonta.

Työhakemus

Työnhakija hakee työpaikkaa työhakemuksella. Työhakemus lähetetään yleensä sähköpostilla tai tehdään internetissä lomakkeelle. Työhakemukseen voi liittää ansioluettelon. Joskus työnantaja pyytää työhakemukseen myös todistuksia koulutuksesta tai kielitaidosta.

Ansioluettelo (CV)

Ansioluettelossa työnhakija kertoo, mitä hän on opiskellut, millaista työtä hän on tehnyt ja millaisia työelämään liittyviä taitoja hänellä on. Ansioluettelosta käytetään myös nimeä CV (curriculum vitae).

Työhaastattelu

Työhaastattelu on keskustelu, jossa työnantaja ja työnhakija tutustuvat toisiinsa. Kun työnantaja valitsee uutta työntekijää, hän kutsuu osan työnhakijoista työhaastatteluun. Työhaastattelun perusteella työnantaja valitsee uuden työntekijän.

Perehdytys

Kun työntekijä aloittaa uudessa työpaikassa, työnantaja perehdyttää eli opastaa hänet töihin. Perehdytyksen avulla työntekijä tutustuu työtehtäviinsä sekä työpaikan tapoihin ja ihmisiin.

(Alkuperäinen teksti: Jenni Sipilä, sivu <https://verneri.net/selko/tyo/tyoelaman-sanat/> tältä sivulta voit myös kuunnella tekstiä luettuna.)

(TÄMÄ TEHTÄVÄ PITÄÄ PALAUTTAA OPETTAJALLE! KIRJOITA SELVÄSTI!!!)

TEHTÄVÄ: kysymyksiä työpaikkahaastattelussa

VASTAA KYSYMYKSIIN. KIRJOITA KOKONAISIA LAUSEITA.

1. Kerro jotain itsestäsi. (mieti, mitä haluat kertoa itsestäsi)

2. Missä koulussa sinä opiskelet?

3. Mitä sinä opiskelet? (Missä koulutusohjelmassa sinä opiskelet?)

4. Kuinka kauan sinä olet opiskellut?

5. Mikä on sinun aikaisempi koulutuksesi?

6. Millaista työkokemusta sinulla on? (Mitä työtä olet ennen tehnyt?)

7. Millainen kielitaito sinulla on?

8. Mitä sinä harrastat?

9. Missä sinä olet erityisen hyvä? Mikä on sinun vahvuus?

10. Mitä et (vielä) osaa hyvin? Mikä on sinun heikkous?

11. Millainen työ sinua erityisesti kiinnostaa?

Mitä muuta työhaastattelussa voidaan kysyä? Mieti, ja kirjoita mahdollisia kysymyksiä alle.

(Tietoa ja harjoituksia työelämästä sivustolla kotisuomessa.fi)